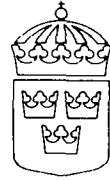

Jordbruksutskottets betänkande

1986/87:6

om miljövård (allmänt)

JoU
1986/87:6

Sammanfattning

I betänkandet behandlas ett antal motioner från allmänna motionstiden i januari 1986 om miljöpolitiska frågor. Dessa avser den administrativa organisationen av miljövården, miljöpolitikens inriktning, internationell miljövårdspolitik, innehållet i miljöskyddslagen, prövnings- och tillsynsavgiften och ekonomiska styrmedel i miljövården. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, bl. a. med hänvisning till att regeringen avser förelägga riksdagen en proposition med förslag till vissa ändringar i miljöskyddslagen och till att en översyn av miljövårdsorganisationen pågår. Sex reservationer (m, fp, c, vpk) och tre särskilda yttranden har avlåtit.

Motioner

Yrkanden

Motion 1985/86:Jo708 av Ulf Adelson m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om miljövårdsstimulanser.

Motion 1985/86:Jo713 av Elving Andersson och Kjell A Mattsson (c), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avskaffa avgiften för tillsyn enligt miljöskyddslagen från budgetåret 1986/87.
2. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående principerna för avgiftsuttag för prövning enligt miljöskyddslagen.

Motion 1985/86:Jo718 av Sven Munke (m), vari yrkas att riksdagen beslutar att ändra 26 § miljöskyddslagen (SFS 1981:420) så att den får följande lydelse: Fråga som avses i 23–25 §§ prövas efter framställning av statens naturvårdsverk eller sakägare.

Motion 1985/86:Jo729 av Kjell-Arne Welin och Siw Persson (fp), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående inrättandet av ett miljöombudsmannaämbete.

Motion 1985/86:Jo738 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 1, 3–4, 28, 46–47),

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts

rörande inrättandet av ett naturresurs- och miljödepartement (miljödepartementet),

JoU 1986/87:6

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts rörande kommunernas ansvar för miljö- och naturvård.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts rörande miljövärd administrations.

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om styrmedel för miljöpolitiken,

46. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om översyn av miljöskyddslagen,

47. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts om förbättrat industriellt miljöskydd.

Motion 1985/86:Jo740 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas att riksdagen uttalar sig för samnordiskt arbete på miljöområdet, finansierat genom Nordiska Investeringsbanken, i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motion 1985/86:Jo749 av Erik Hovhammar (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om sådana förändringar i miljöskyddslagen angående tillståndsplikten vid utbyggnad eller förändrad verksamhet som i motionen anförts.

Motion 1985/86:Jo752 av Sven Munke (m), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att särskild tillsynsavgift enligt miljöskyddslagen avskaffas,

2. att riksdagen hos regeringen i andra hand begär ett förslag om ändring av tillsynsavgiften.

Motion 1985/86:Jo766 av Sven Munke (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om obligatorisk förprovning enligt miljöskyddslagen av allmänna vägar, gator och flygplatser och förändring av 6 § i miljöskyddslagen.

Motion 1985/86:Jo767 av Sven Munke (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i miljöskyddslagen avseende bestämmelserna om miljöskyddsavgift.

Motion 1985/86:Jo768 av Sven Munke (m), vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändringar i miljöskyddslagen så att regionala koncessionsnämnder införs och länsstyrelsernas tillståndsprövning överförs till dessa,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag innebärande att vattenöverdomstolen övertar behandlingen av besvärssärenden enligt miljöskyddslagen.

Motion 1985/86:Jo774 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2) att riksdagen hos regeringen begär att bensinstationsanläggningar skall provas enligt miljöskyddslagen inom tätbebyggt område.

Motion 1985/86:Jo775 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 5), att riksdagen hos regeringen hemställer om en komplettering av miljöskyddslagen i enlighet med vad i motionen anförts.

Motion 1985/86:Jo776 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 9–10) JoU 1986/87:6

9. att riksdagen beslutar hos regeringen begära förlängning av preskriptionstiden för brott mot miljöskyddslagen från nuvarande fem år till tjugo år samt förändring av bevisföringsreglerna vid miljömål i enlighet med vad som anförts i motionen.

10. att riksdagen beslutar hos regeringen begära förslag till skärpning av miljöskyddslagen och brottsbalkens 13 kap. 8 § i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motion 1985/86:Jo777 av Karl Erik Olsson m. fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 9), att riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag om förbättrad utbildning i naturresurshållning och miljövård i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motion 1985/86:Jo779 av Margareta Fogelberg (fp), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av miljö- och hälsoskyddslagarna.

Motion 1985/86:Jo786 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c), vari yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen förelägger riksdagen ett nytt förslag vad gäller prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen i enlighet med de riktlinjer som anförts i motionen.

Motion 1985/86:Jo790 av Bertil Jonasson m. fl. (c), vari yrkas att riksdagen beslutar att täktavgiften för grus uttas i efterhand på basis av deklaration från entreprenörerna.

Motion 1985/86:Jo794 av Lennart Brunander och Bertil Jonasson (c), vari yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen begära en översyn av avgifter för prövning och tillsyn i enlighet med motionen.

Motion 1985/86:Jo799 av Karin Söder m. fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 1, 4–6, 20–21 och 23)

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om inriktningen av miljöpolitiken.

4. att riksdagen begär att regeringen redovisar vad som gjorts med anledning av riksdagens beslut om en internationell luftvårdsfond.

5. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till internationella teknik- och industrimässor om miljöförbättrande teknik.

6. att riksdagen begär att regeringen låter förstärka bevakningen av miljöfrågorna vid svenska beskickningar i berörda länder i enlighet med motionen.

20. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till en internationell konferens om miljö- och naturresurshushållning.

21. att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till system med offentliga utfrågningar och vetenskaplig medling.

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken.

Utskottet behandlar i detta betänkande ett antal motioner och motionsyrkanden som väckts i januari 1986 och som rör olika miljöpolitiska frågor och miljöskyddsfrågor.

Miljövårdens organisation

Miljöfrågornas beredning i regeringskansliet har under en följd av år varit föremål för debatt. I partimotion Jo738 föreslår Bengt Westerberg m. fl. (fp) att ett särskilt naturresurs- och miljödepartement inrättas (yrkande 1). Utskottet finner att motionens syfte numera delvis tillgodosetts då regeringen vid öppnandet av årets riksmöte tillkännagav sin avsikt att inrätta ett miljö- och energidepartement så snart de praktiska förutsättningarna föreligger. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandet är således icke påkallad.

I motion Jo738 diskuteras även möjligheten att förbättra miljövården genom organisatoriska förändringar. Motionärerna yrkar att kommunerna ges ökat ansvar för miljö- och naturvård. Miljö- och hälsoskyddsnämnderna bör få ett samlat ansvar för miljövården. Det är också nödvändigt att kommunerna i takt med det ökade ansvar de får inom miljösektorn rekryterar personal med biologisk och geovetenskaplig kompetens – kommunekologer (yrkande 3). Riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om miljöadministrationen och därvid understryka att naturvårdsverkets anslag fortsättningsvis utgår på reellt oförändrad nivå (yrkande 4). Riksdagen bör även göra ett uttalande om industriellt miljöskydd. Som exempel nämns inslag i den tekniska utvecklingen som kan främja en resurssnål och miljövänlig industriproduktion: industriprocesserna bör vara slutna, genom bl. a. skärpt lagstiftning, ökad kontroll och tillsyn av miljöfarlig industriell verksamhet (yrkande 47). Enligt motion Jo779 av Margareta Fogelberg (fp) hämmas miljö- och hälsoskyddsarbetet av att miljöskyddslagens och hälsoskyddslagens bestämmelser är illa synkroniserade och att kommunala myndigheter och länsmyndigheter ofta har att utföra tillsynsåtgärder som ligger mycket nära varandra. Detta orsakar förvirring både hos allmänheten och myndigheterna. Mot den bakgrunden yrkas i motionen en översyn och en sammanslagning av de båda lagarna till en miljö- och hälsoskyddslag.

Utskottet får med anledning av här berörda motionsyrkanden hänvisa till att regeringen nyligen har tillkallat en särskild utredare för att genomföra en översyn av miljövårdsorganisationen. Som utgångspunkt för översynen har angivits nödvändigheten av att de samlade resurserna för miljövård kan utnyttjas så effektivt som möjligt för att lösa viktiga miljöproblem. Översynen skall bedrivas skyndsamt, och förslagen bör enligt direktiven (Dir. 1986:25) redovisas senast den 1 september 1987.

Organisationsöversynen bör enligt direktiven i princip avse hela miljövårdsorganisationen i vid mening. Den bör inriktas på frågor som rör olika organs uppgifter och roller inom den samlade miljövårdsorganisationen. I direktiven framhålls att naturvårdsverkets uppgift bör vara att formulera de

generella miljökrav som skall gälla, att fullgöra en rådgivande expertfunktion och att svara för en övergripande bevakning och tillsyn av miljöfrågorna. Utredaren bör mot den bakgrunden bl. a. analysera rollfördelningen mellan naturvårdsverket och andra centrala förvaltningsorgan med miljöuppgifter resp. sektorsansvariga myndigheter som lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen m. fl. Utredaren bör också pröva om den nuvarande arbetsfördelningen mellan central, regional och lokal nivå är lämpligt avvägd. Denna prövning bör ske med utgångspunkt såväl i det allmänna intresset av decentralisering och delegering av arbetsuppgifter som i de särskilda krav som från miljösynpunkt kan resas på bl. a. enhetlig hantering av vissa miljöfrågor samt på effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser och särskild sakkunskap. Utredaren bör vidare på motsvarande sätt som för den centrala nivån ta upp frågor om ansvarsfördelningen och samordningen mellan olika miljöansvariga organ och mellan sådana organ och sektorsansvariga organ på såväl regional som lokal nivå. I sammanhanget bör beaktas den försöksverksamhet inom bl. a. miljövårdsområdet som bedrivs inom ramen för det s. k. frikommunförsöket. Utredaren bör även ta upp frågor som sammanhänger med systemet för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen. I direktiven erinras även om att man för att nå framgång i miljöskyddsarbetet behöver ha tillgång till utrednings- och utvecklingsarbete bl. a. för att få fram nya och effektiva metoder för att rena utsläpp eller ta i bruk mera resurssnåla metoder. Utredaren bör verka för att förbättra samordningen mellan naturvårdsverket och bl. a. STU för att stödja teknikutvecklingen.

Utskottet finner för egen del angeläget att de frågor som hänger samman med miljövärdens administration, vilken vuxit fram under ett par årtionden, nu underkastas en genomgripande översyn. Det är värdefullt att regeringen nu föranstaltat om en sådan översyn. Enligt utskottets mening faller de frågor som tas upp i de aktuella motionerna i stor utsträckning inom det mandat utredningsmannen fått. Rollfördelningen mellan länsstyrelserna och de kommunala hälso- och miljöskyddsnämnderna kommer att prövas. Stödet till teknikutveckling får som främsta uppgift att förbättra det industriella miljöskyddet. Utskottet finner mot den bakgrunden att motionärernas syfte har tillgodosetts i betydande utsträckning. Något särskilt uttalande av riksdagen påkallas därför icke med anledning av nu aktuella motionsyrkanden.

Enligt motion Jo729 av Kjell-Arne Welin och Siw Persson (fp) bör ett miljöombudsmannaämbete inrättas. Motionärerna pekar på att miljöskyddslagen har en rad luckor som dagligen utnyttjas av mindre nogräknade företagsledare. De menar att inrättandet av ett miljöombudsmannaämbete skulle vara ett sätt att förstärka samhällets tillsyns- och kontrollmöjligheter.

Utskottet är medvetet om att miljövärdetsarbete kan effektiviseras ytterligare. De uppgifter som enligt motionen skulle åläggas en miljöombudsman är emellertid desamma som i dag ligger på de miljövärdande myndigheterna på central, regional och kommunal nivå. Den nuvarande organisationen underkastas, som redan framhållits, för närvarande en översyn. Utskottet finner icke skäl förorda att ett nytt organ inrättas för dessa uppgifter. Motionen avstyrks.

I centerns partimotion Jo799 av Karin Söder m. fl. behandlas vissa frågor om den allmänna miljöpolitiken samt internationella aspekter av denna. Riksdagen bör enligt motionen rikta ett tillkännagivande till regeringen om inriktningen av miljöpolitiken. Denna bör utgå från att det finns ett absolut samband natur-människa-samhälle. Därför leder ett förbiseende av naturen eller människans behov alltid till problem för samhällsutvecklingen på längre sikt. Kostnaderna måste betalas vid ett senare tillfälle. Kommande generationer får betala för vår vårdslöshet. För närvarande finns såväl ekologiska och sociala som rent ekonomiska kostnader uppförda på räkning för framtida betalning. Den framtida miljöpolitiken måste vara förebyggande så att problem inte uppstår, framhåller motionärerna (yrkande 1).

Utskottet delar i betydande utsträckning den syn på miljöpolitiken som motionärerna ger uttryck för. Miljöproblemen är, som miljöministern nyligen uttryckt det i riksdagens allmänpolitiska debatt, orsakade av mänsklig verksamhet, av felaktig teknik som hotar vår överlevnad. Det är därför nödvändigt att vi långsiktigt förändrar vårt sätt att använda naturresurser och sätter en gräns för hur denna användning tillåts påverka miljön. I den principiella uppfattningen om hur miljöpolitiken skall inriktas råder det enligt utskottets mening inga divergerande uppfattningar. Mot den angivna bakgrunden saknas enligt utskottets mening anledning för riksdagen att göra något uttalande med anledning av motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 1).

I motion Jo799 yrkas även att regeringen återkommer med förslag till system med offentliga utfrågningar och vetenskaplig medling (yrkande 2). Ett motsvarande yrkande har tidigare avslagits av riksdagen (JoU 1985/86:5). Därvid erinrades om att liknande förslag framlagts av naturresurs- och miljökommittén i betänkandet Naturresursers nyttjande och hävd (SOU 1983:56), vilket då övervägdes i regeringskansliet. Enligt vad utskottet erfarit är kommitténs förslag fortfarande under övervägande. Utskottet finner med hänsyn härtill icke att yrkandet bör föranleda något uttalande av riksdagen.

I samma motion, Jo799, återfinns några yrkanden med internationell inriktning. Regeringen bör ta initiativ till internationella teknik- och industrimässor om miljöförbättrande teknik (yrkande 5). Regeringen bör låta förstärka bevakningen av miljöfrågor vid svenska beskickningar i berörda länder (yrkande 6).

Utskottet får erinra om att motsvarande yrkanden flera gånger tidigare avslagits av riksdagen. Utskottet har därvid framhållit att det i första hand bör ankomma på näringslivet att ta initiativ till internationella mässor och att de svenska utlandsmyndigheterna enligt bedömningen i regeringskansliet fullgör sin rapportering i miljöfrågor med skicklighet. Utskottet finner icke anledning att i dag inta en annan ståndpunkt. Utskottet får i detta sammanhang erinra om att regeringen nyligen utsett en särskild chefsförhandlare i internationella miljövårdsfrågor, med placering i utrikesdepartementet. Med hänvisning till det anförda avstyrks nu berörda yrkanden (5 och 6).

I motion Jo799 yrkas vidare att regeringen tar initiativ till en internationell konferens om miljö- och naturresurshushållning (yrkande 20).

Utskottet erinrar om att Sverige har en viktig tradition att vårda på det internationella miljöområdet. Sverige tog initiativ till 1972 års miljökonferens i Stockholm och bidrog aktivt till bildandet av FN:s miljöstyrelse UNEP vilken var ett resultat av Stockholmskonferensen. Även i det fortsatta miljösamarbetet på internationell nivå har Sverige varit en pådrivande kraft. Senast har en internationell parlamentarikerkonferens om kampen mot försurningen hållits i Stockholm i september 1986. Utskottet erinrar vidare om att frågan om Sverige skall inbjuda till en ny internationell miljökonferens nyligen varit föremål för en pressdebatt. Från regeringshåll har därvid anförts, att möjligheten att gå ut med en sådan inbjudan diskuterats även inom regeringen. Man har dock inte ansett sig böra gå till verket förrän man har garantier för att en sådan konferens kan bli meningsfull. Utskottet delar den uppfattningen. Riksdagen bör således icke på nuvarande stadium göra något uttalande i frågan.

I motion Jo799 yrkas även att riksdagen av regeringen begär en redovisning av vad som gjorts med anledning av ett riksdagsbeslut om en internationell luftvårdsfond (yrkande 4). Bakgrunden är att riksdagen våren 1985 på utskottets förslag uttalade att nya vägar borde prövas för att övertyga andra länders regeringar om nödvändigheten att vidta åtgärder mot utsläppen. Ett motionsförslag att genom avgiftsuttag bygga upp en internationell luftvårdsfond förtjänade enligt utskottets mening att vidare övervägas av regeringen (JoU 1984/85:28).

Frågan om en internationell fond för att finansiera investeringar i miljöförbättringar togs upp under riksdagens allmänpolitiska debatt den 23 oktober 1986. Miljöministern framhöll därvid att hon självklart kände en utomordentligt stor respekt för riksdagens beslut och skulle se till att de effektuerades. Hon sade vidare att hon blivit alltmer övertygad om att övergången till en mer resurshushållande och miljövänlig teknik är nödvändig också i de länder som i dag säger att de inte har råd. Den gamla tekniken i dessa länder är i själva verket den som är dyrbar och slösaktig.

Som framgår av det anförda övervägs frågan om en internationell fond i regeringskansliet. Utskottet utgår från att regeringen redovisar ärendet för riksdagen. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandet synes icke påkallad.

Det nordiska miljövärdssamarbetet tas upp i partimotion Jo740 av Lars Werner m. fl. (vpk). I motionen yrkas att riksdagen uttalar sig för samordiskt arbete på miljöområdet, finansierat genom den Nordiska investeringsbanken. Motionärerna efterlyser nordiska projekt för att utveckla en miljövänlig teknik som kan ge arbetstillfällen och dessutom exportmöjligheter på utomnordiska marknader.

Utskottet får erinra om att det inom ramen för nordiska ministerrådets verksamhet pågår ett brett miljösamarbete mellan de nordiska länderna. Miljöministrarna antog år 1983 ett nordiskt samarbetsprogram på miljöområdet för åren 1983–1987. Programmet omfattar bl. a. luftföroreningar, miljöeffekter vid energiproduktion, miljövärdhetsforskning, havsföroreningar, vatten och avlopp, kemikalier, buller, avfall och återvinning, globala miljö- och resursfrågor, naturvård samt miljökvalitetsövervakning. Medel från Nordiska Investeringsbanken kan sökas för projekt med markerad

nordisk profil. Utskottet konstaterar med hänvisning till det anförda, att ett omfattande nordiskt miljösamarbete äger rum på myndighetssidan och att nordiska företagsatsningar på miljöteknik har möjlighet att söka finansiellt stöd i Nordiska Investeringsbanken. Något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motionen kan mot den bakgrunden icke anses påkallat.

Utbildning i naturresurshushållning och miljövard

I motion Jo777 framhåller Karl Erik Olsson m. fl. (c) att utbildning är ett av de viktigaste medlen för att åstadkomma en bättre hushållning i framtiden. Bland de mest angelägna reformerna på kort sikt är miljövårdsutbildningen och då helst genom integration av miljövårdsaspekter i hela utbildningen. En integration av dessa frågor på de ekonomiska och administrativa utbildningslinjerna är också viktig. Det är vidare nödvändigt att också lärarutbildningen förstärks med grundkunskaper i ekologi, framhåller motionärerna (yrkande 9).

Frågan om utbildning i miljöfrågor har ingående behandlats i betänkandet Naturresursers nyttjande och hävd (SOU 1983:56). Därvid framhölls bl. a. vikten av att lärarna ges ekonomiska möjligheter till fortbildning i miljövard. Betänkandet övervägs, som tidigare nämnts, i regeringskansliet. Frågan har även behandlats i riksdagen. Utbildningsutskottet konstaterade våren 1986 att ämnet miljö är ett prioriterat ämne i lärarfortbildningen och att intresset för miljöfrågor är stort bland lärarna. Med hänvisning härtill avtog riksdagen en motion i ämnet (UbU 1985/86:13, s. 6). Utskottet har även erfarit att skolöverstyrelsen i sin anslagsframställning för budgetåret 1987/88 föreslagit ett särskilt bidrag till varje län för att utveckla och förstärka undervisningen om överlevnadsfrågorna, dvs. om krig och fred samt miljöfrågor.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att utbildningsfrågorna bör tillmätas stor vikt i det långsiktiga miljövårdsarbetet. Som framgår av den lämnade redogörelsen uppmärksammas frågan även av de ansvariga utbildningsmyndigheterna. Naturresurskommitténs betänkande bereds i jordbruksdepartementet. Enligt utskottets mening bör motionärernas syfte i väsentlig mån tillgodoses genom de åtgärder som vidtagits. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionen påkallas således icke.

Miljöskyddslagen

Miljöskyddslagen (1969:387:ML) utgör en samlad lagstiftning till skydd mot s. k. miljöfarlig verksamhet, varmed förstås vattenförorening, luftförorening, buller och andra störningar. Lagstiftningens syfte är att störningar skall förebyggas så långt det praktiskt och ekonomiskt är möjligt. För vissa typer av miljöfarlig verksamhet gäller tillstånds- eller anmälningsplikt. Det står dock var och en fritt att ansöka om tillstånd till en verksamhet och därvid få fastslaget om och under vilka villkor verksamheten får drivas. Tillstånd lämnas av koncessionsnämnden för miljöskydd eller i vissa ärenden av länsstyrelsen. I vissa fall kan regeringen lämna tillstånd enligt lagen. Regeringen är även yttersta besvärmyndighet.

Avsikten med ML är att det allmänna skall ha möjlighet att utöva en effektiv kontroll och att aktivt medverka till att störningar förebyggs. Regeringen får föreskriva att vissa slag av fabriker eller andra inrättningar inte får anläggas eller på visst sätt ändras eller att avloppsvatten av visst slag inte får släppas ut utan att tillstånd lämnats enligt lagen eller särskild anmälan gjorts. I miljöskyddsförordningen (1981:574:MF) har intagits en förteckning över de olika verksamheter som fordrar tillstånd enligt ML (bil. A). I en annan förteckning (bil. B) anges vilka verksamheter som inte är tillståndspliktiga men är anmälningspliktiga. Tillsynsmyndigheter är naturvårdsverket och länsstyrelserna. Efter åtagande av en kommun får länsstyrelsen överlåta åt miljö- och hälsoskyddsnämnden att utöva tillsyn enligt ML. Ett fyrtiotal kommuner utövar för närvarande sådan tillsyn.

Lagen är straffsanktionerad enligt föreskrifter i ML och brottsbalken. År 1981 infördes en särskild sanktionsavgift, kallad miljöskyddsavgift. Sådan skall utgå vid överträdelse av föreskrifter som meddelats enligt lagen, om överträdelsen har medfört ekonomiska fördelar för den som utövar den miljöfarliga verksamheten och samtidigt medför risk för betydande störningar för omgivningen.

Miljöskyddslagen har under det senaste decenniet underkastats olika utredningar och ändringar. Reglerna om miljöskyddsavgift infördes efter förslag av den år 1976 tillkallade miljöskyddsutredningen. I sitt slutbetänkande Bättre miljöskydd II (SOU 1983:20) har utredningen lagt fram förslag om bl. a. miljöskyddsprovning av allmänna vägar och gator samt av flygplatser. Utredningen föreslår att den nuvarande provningen för vägar och gator kompletteras med möjligheter till obligatorisk provning enligt ML. Regeringen bör enligt förslaget bemyndigas att beträffande en allmän väg eller gata föreskriva att anläggning som kan befaras föranleda olägenhet eller ökad olägenhet av väsentlig betydelse inte får utföras utan koncessionsnämndens tillstånd enligt ML. Vidare föreslås skyldighet för väghållaren att så snart fråga väckts om byggande av en väg redovisa de förväntade miljöeffekterna i form av en miljökonsekvensbeskrivning. Miljökonsekvensbeskrivningen skall tillställas berörda myndigheter och finnas tillgänglig för allmänheten. Beskrivningen skall på ett lättfattligt sätt redogöra för de miljömässiga konsekvenserna av det tillämnade projektet, föreslår utredningen.

Utredningen föreslår även att obligatorisk provning enligt ML skall ske vid nyanläggning av flygplats och vid sådan ändring av verksamheten vid flygplats som är av väsentlig betydelse från störningssynpunkt. Förslagen bereds i regeringskansliet med sikte på att proposition skall föreläggas riksdagen under innevarande riksmöte.

Förslag om ändring av olika lagrum i miljöskyddslagen framförs i några motioner. Enligt motion Jo718 av Sven Munke (m) bör 26 § ML ändras så att frågor om ändring av villkor enligt 23–25 §§ ML får prövas även på talan av sakägare. Motionären motiverar sitt yrkande med att enskilda personer ofta råkar ut för skador om de bor i grannskapet av miljöfarlig verksamhet. Det mest kända fallet är BT-Kemi i Teckomatorp, framhåller motionären.

De bestämmelser som tas upp i motionen avser olägenheter som uppstår på grund av att ett företag åsidosätter villkor i koncessionsbeslut. Enligt 26 §

får talan i sådana fall föras efter framställning av naturvårdsverket. Sakägare har därvid möjlighet att hos verket aktualisera frågor om ändring av villkor. Utskottet är icke berett tillstyrka förslaget om att tillägga sakägare en egen rätt att aktualisera ändringar i villkoren. Den möjlighet sakägare redan nu har att framföra sina synpunkter till naturvårdsverket torde i de allra flesta fall vara tillfredsställande. Utskottet avstyrker motionen.

I motion Jo749 framhåller Erik Hovhammar (m) att tillståndsprövningen enligt ML i åtskilliga fall skulle kunna omvandlas till ett enklare anmälningsförfarande. Länsstyrelsen skulle dock enligt motionen kunna kräva en mera ingående formell prövning när omständigheterna gör detta påkallat.

Frågan om vilka verksamheter som skall vara uppförda på bilaga A resp. bilaga B till miljöskyddsförordningen och alltså vara underkastade tillståndsplikt resp. endast anmälningsplikt har under årens lopp varit föremål för mycken debatt. En större revision av reglerna företogs år 1981. Som ett medel att öka resurserna för tillsyn vid länsstyrelserna har naturvårdsverket sedermera föreslagit vissa förenklingar av den individuella prövningen. Riksrevisionsverket har nyligen i en granskningspromemoria framhållit att den individuella avvägningen mellan miljö, teknik och ekonomi är svår och att prövningsbesluten i allmänhet följer naturvårdsverkets råd och etablerad branschpraxis. Prövningsfrågorna är även föremål för beredning i regeringskansliet. Miljöministern har aviserat sin avsikt att ta upp vissa frågor av betydelse i sammanhanget i en proposition om ändringar i miljöskyddslagen. Slutligen har, som tidigare nämnts, utredaren av miljövärdorganisationen enligt sina direktiv att särskilt se över de regler som rör olika centrala, regionala och lokala organs möjlighet att prioritera insatser när det gäller både prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen i syfte att effektivisera miljöskyddet.

Utskottet konstaterar att den fråga som berörs i motionen ingår som en del i det centrala frågekomplex inom miljöskyddet som utgörs av prövning och tillsyn. En framgångsrik lösning av hithörande problem utgör enligt utskottets mening en nödvändig del i det pågående miljövärdarbetet. Av den lämnade redogörelsen framgår att hithörande frågor bereds i såväl regeringskansliet och berörda myndigheter som i den nyligen påbörjade organisationsöversynen. Något ytterligare särskilt uttalande av riksdagen i frågan är mot den bakgrunden icke erforderligt i nuvarande läge.

I motion Jo766 av Sven Munke (m) yrkas att obligatorisk förprövning enligt miljöskyddslagen införs för allmänna vägar, gator och flygplatser. Undantagsregeln i 6 § tredje stycket sista meningen – där det stadgas att vägar, flygfält och järnvägar som prövats i särskild ordning, får användas även om de föranleder olägenheter av väsentlig betydelse – bör avskaffas, anser motionären. Ett yrkande om obligatorisk förprövning av vägar, gator och flygplatser framställs även i partimotion Jo775 av Lars Werner m. fl. (vpk), yrkande 5. Enligt partimotion Jo774 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkande 2, bör bensinstationsanläggningar inom tätbebyggt område prövas enligt miljöskyddslagen. Många bensinstationer i tätorterna är olämpligt placerade ur omgivningshygienisk synpunkt, framhåller motionärerna. Medvetenheten om riskerna med bensinstationer intill bostäder och arbetsplatser är låg i kommunerna. Någon förhandsprövning enligt miljöskyddslagen

fordras inte, och det är därför ofta kommunernas byggnadsnämnder som får väga in miljöskälen bland andra skäl när det skall ges byggnadslov för en bensinstation.

Utskottet får beträffande de nu refererade motionerna erinra om det arbete som pågår i regeringskansliet på en revision av miljöskyddslagen med anledning av miljöskyddskommitténs slutbetänkande. Som framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen har kommittén lämnat förslag som i stort sammanfaller med yrkandena i motionerna Jo766 och Jo775 yrkande 5. Frågan har även nyligen varit föremål för en frågedebatt i riksdagen. Miljöministern framhöll då att hon anser att det är mycket viktigt att en noggrann miljöprövning sker av nya vägar, och att miljökonsekvenserna blir ordentligt belysta under vägprojekteringen på ett så tidigt stadium som möjligt. Utskottet delar den uppfattningen. Med hänsyn till att frågan inom kort torde komma att åter behandlas av riksdagen på förslag av regeringen bör något riksdagsuttalande icke för närvarande aktualiseras med anledning av berörda motionsyrkanden.

Utskottet är heller icke berett att i detta sammanhang förorda någon åtgärd med anledning av motion Jo774 yrkande 2. Frågan om utvidgning över listan av verksamheter som skall underkastas prövning enligt ML torde som tidigare framhållits lämpligen bära behandlas i samband med den av regeringen aviserade propositionen.

I motion Jo768 begär Sven Munke (m) ändringar i ML så att regionala koncessionsnämnder införs och länsstyrelsernas tillståndsprövning överförs till dessa (yrkande 1). Vattenöverdomstolen bör överta behandlingen av besvärärenden enligt ML (yrkande 2). Motionären hänvisar bl. a. till miljöskyddsutredningens betänkande Bättre miljöskydd I (SOU 1978:80) där det framhålls att tillsynen över miljöfarlig verksamhet allmänt har ansetts som det område där de största bristerna inom miljöskyddet finns. Enligt motionen visar en utredning i Landskrona att tillsynen fortfarande är undermålig. Länsstyrelserna bör befrias från den dubbla rollen att främja näringslivet och att tillse att samma näringsliv inte orsakar olägenheter i miljön, anser motionären.

Som i det föregående redovisats har en översyn nyligen påbörjats av miljövärdens organisation. Därvid kommer rollfördelningen mellan olika miljövärdande myndigheter, såväl på de centrala, regionala och kommunala nivåerna som mellan dessa nivåer inbördes att genomgås. Utskottet finner icke anledning att under den tid som utredningen pågår ta närmare ställning till förslagen i motionen. Motionen avstyrks således.

Preskriptionstiden för brott mot miljöskyddslagen bör enligt motion Jo776 av Alf Svensson (c) förlängas från nuvarande fem år till tjugo år. Samtidigt bör enligt motionen bevisförlagsreglerna vid miljömål ändras så, att för fällande dom skall räcka att åklagaren styrker att en icke tillåten förorening av miljön begåtts (yrkande 9). I motionen begärs vidare förslag till skärpning av miljöskyddslagens straffregler samt av straffen för miljöbrott enligt brottsbalken.

Miljöskyddslagens påföljdssystem reviderades grundligt våren 1981. Straffmaximum enligt ML höjdes från ett till två år. Samtidigt infördes ett allmänt miljöbrott i brottsbalken, med ett straffmaximum av sex års fängelse.

Hösten 1982 beställde riksdagen en översyn av preskriptionsreglerna enligt ML (JoU 1982/83:17). I det sammanhanget underströk utskottet det angelägna i att rättstillämpningen på miljöområdet fortlöpande följs och att regeringen tar initiativ till de förbättringar i sanktionssystemet som anses påkallade. Dessa frågor bereds i regeringskansliet. Utskottet har erfarit att regeringen med anledning av en framställning från statens naturvårdsverk förbereder förslag om vissa ändringar i sanktionssystemet enligt ML i samband med den proposition som aviserats om ändring av miljöskyddslagen. En redogörelse för naturvårdsverkets förslag lämnas i det följande, i samband med behandlingen av motioner om miljöskyddsavgiften. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Jo776 såvitt nu är i fråga (yrkandena 9 och 10).

Miljöskyddsavgiften. Avgiften för prövning och tillsyn enligt ML

I motion Jo738 yrkar Bengt Westerberg m. fl. (fp) på en översyn av miljöskyddslagen som enligt motionärerna visat sig fungera dåligt och bör omprövas på flera punkter (yrkande 46). Bl. a. bör reglerna för miljöskyddsavgiften revideras, liksom prövnings- och tillsynsavgiften. Den senare har enligt motionen visat sig ha mycket negativa konsekvenser. Ett förslag om ändring av miljöskyddsavgiften förs även fram i motion Jo767 av Sven Munke (m).

Utskottet har i det föregående lämnat en kortfattad redogörelse för miljöskyddsavgiften. Statens naturvårdsverk har, sedan erfarenhet vunnits av fem års tillämpning av reglerna om miljöskyddsavgift, föreslagit regeringen vissa ändringar av regelsystemet. Enligt naturvårdsverket visar erfarenheterna entydigt att miljöskyddsavgiften inte blivit den effektiva sanktion som avsågs då den infördes. Verkets ändringsförslag går ut på att de båda rekvisiten betydande störning och ekonomisk fördel avskaffas. Den ekonomiska fördelen bör dock alltjämt utgöra grund för beräkningen av avgiftens storlek. Avgiften bör enligt förslaget kunna utgå med högst ett belopp som motsvarar fyra gånger den ekonomiska fördelen av en överträdelse. Samtidigt med skärpningen föreslås en avkriminalisering av flertalet av de överträdelser som för närvarande kan föranleda ansvar enligt ML. Naturvårdsverkets förslag har remissbehandlats och bereds i jordbruksdepartementet. Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att lägga fram förslag i frågan för riksdagen i den proposition som aviserats till innevarande riksmöte. Ifrågavarande motionsyrkanden bör därför icke föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd, såvitt nu är i fråga.

Avgiften för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen är föremål för yrkanden i motionerna Jo713 av Elving Andersson och Kjell A Mattsson (c), Jo752 av Sven Munke (m), Jo786 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c), Jo794 av Lennart Brunander och Bertil Jonasson (c) samt som ett delyrkande i den i det föregående refererade motion Jo738 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), yrkande 46. I motionerna yrkas att tillsynsavgiften avskaffas, alternativt ges ändrad form.

För att finansiera statens och kommunernas kostnader vid prövning och

tillsyn enligt miljöskyddslagen infördes år 1984 ett särskilt avgiftssystem. Samtidigt infördes en grustäktavgift. Bestämmelser om avgifterna meddelas i förordningen (1984:380) om avgifter för provning och tillsyn enligt ML och förordningen (1984:381) om täktavgift. Sedan det visat sig att intäkterna från avgifterna icke motsvarade de belopp som förutsetts, har viss justering av reglerna samt en höjning av avgifterna genomförts från den 1 augusti 1986. Regeringen har uppdragit åt statens naturvårdsverk att överväga vilka förändringar av systemet som kan genomföras redan till nästa budgetår.

Naturvårdsverket bör enligt regeringens beslut även överväga om myndigheternas redovisningar kan föranleda ytterligare insatser för att göra tillämpningen av avgiftssystemet så smidig och effektiv som möjligt.

Utskottet finner angeläget att de vidare överväganden som görs beträffande avgiftssystemet utmynnar i lösningar som – samtidigt som de bidrar till att i rimlig utsträckning täcka förrättningskostnaderna – utformas så att minsta möjliga administrativa omgång förorsakas. Utskottet utgår från att det uppdrag naturvårdsverket erhållit skall resultera i en effektivisering av verksamheten. Frågan om avgifterna måste vidare bedömas inom den vidare ram som provnings- och tillståndsfrågorna utgör och kommer därigenom att tas upp till behandling inom den pågående översynen av miljövårdsorganisationen. Denna har därvid att hålla en nära kontakt med naturvårdsverket. Det bör enligt utskottets mening vara möjligt att finna lösningar som kan tillgodose resp. parternas intressen och resultera i en effektivisering av miljöskyddsverksamheten. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av nu berörda motioner är med hänsyn till det pågående utredningsarbetet icke påkallad.

I motion Jo790 yrkar Bertil Jonasson m. fl. (c) att täktavgiften för grus tas ut i efterhand på basis av deklaration från entreprenörerna. Utskottet erinrar om att en motsvarande motion tidigare avslagits av riksdagen med hänvisning till att systemet tycks fungera väl. Utskottet har ånyo inhämtat att täktavgiften ger tillfredsställande intäker och att den fungerar utan onödig administrativ omgång. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

Ekonomiska styrmedel

I tre partimotioner framställs yrkanden om användande i större utsträckning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Enligt motion Jo708 av Ulf Adelson m. fl. (m) bör koncessionsinstrumentet kompletteras med flexibelt utformade miljöstimulanser, t. ex. i form av skatterabatter. Motionärerna hänvisar till att det föreslagna systemet har accepterats av regeringen i ett fall, nämligen i fråga om bilavgasområdet (yrkande 2). I motion Jo738 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkas att riksdagen efterlyser styrmedel för miljöpolitiken för att komma närmare principen om att "förorenaren betalar". Enligt motionen bör ekonomiska styrmedel i form av miljöavgifter eller försäkringslösningar utvecklas och utnyttjas som alternativ till administrativ reglering (yrkande 28). Enligt motion Jo799 av Karin Söder m. fl. (c) bör ekonomiska styrmedel införas genom att man ökar skatte- och avgiftsbelastningen på resursanvändning (yrkande 23).

Motionsyrkanden av liknande slag har tidigare avslagits av riksdagen. Utskottet är självfallet medvetet om att ekonomiska styrmedel i vissa fall kan

vara lämpliga att använda. Enighet råder inom utskottet om att en förenare icke skall kunna köpa sig fri från att vidta omfattande reningsåtgärder till skydd för miljön. Några allmänna uttalanden av de slag som föreslås i de olika motionerna bör riksdagen icke göra. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till det anförda.

JoU 1986/87:6

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *miljödepartement*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo738 yrkande 1 utan ytterligare åtgärd,
2. beträffande *miljövårdens organisation m. m.*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo738 yrkandena 3, 4 och 47 samt motion 1985/86:Jo779 utan ytterligare åtgärd,
3. beträffande *miljöombudsman*,
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo729,
4. beträffande *miljöpolitikens inriktning m. m.*
att riksdagen lämnar utan ytterligare åtgärd motion 1985/86:Jo799 yrkandena 1 och 21,
5. beträffande *internationella mässor m. m.*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo799 yrkandena 5 och 6,
6. beträffande *en internationell miljökonferens*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo799 yrkande 20 utan ytterligare åtgärd,
7. beträffande *en internationell luftvårdsfond*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo799 yrkande 4 utan ytterligare åtgärd,
8. beträffande *nordiskt miljösamarbete*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo740 utan ytterligare åtgärd,
9. beträffande *utbildning i miljövård m. m.*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo777 yrkande 9 utan ytterligare åtgärd,
10. beträffande *talán om ändring av villkor*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo718,
11. beträffande *tillståndsprövning*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo749 utan ytterligare åtgärd,
12. beträffande *prövning av vägar m. m.*
att riksdagen lämnar motionerna 1985/86:Jo766 och 1985/86:Jo775 yrkande 5 utan ytterligare åtgärd,
13. beträffande *prövning av bensinstationer*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo774 yrkande 2,
14. beträffande *regionala koncessionsnämnder m. m.*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo768,
15. beträffande *preskriptionstid m. m.*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo776 yrkandena 9 och 10,
16. beträffande *översyn av miljöskyddslagen*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo738 yrkande 46 utan ytterligare åtgärd,

17. beträffande *miljöskyddsavgiften*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo767 utan ytterligare åtgärd,
18. beträffande *avgiften för prövning och tillsyn*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Jo713, 1985/86:Jo752, 1985/86:Jo786 och 1985/86:Jo794,
19. beträffande *täktavgift*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo790,
20. beträffande *ekonomiska styrmedel*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 2, 1985/86:Jo738 yrkande 28 och 1985/86:Jo799 yrkande 23.

Stockholm den 4 november 1986

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Arne Andersson i Ljung (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Kerstin Gellerman (fp), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk) och Ivar Virgin (m).

Reservationer

1. Miljövärdens inriktning m. m. (mom. 4)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Kerstin Gellerman (fp) och Lennart Brunander (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på miljöpolitiken som motionärerna ger uttryck för. Miljöfrågorna handlar om liv, hälsa och överlevnad. Olika företeelser i det moderna samhället upplevs som direkta hot mot en säker och god framtid. Miljöpolitiken skall utformas så att den aktivt bidrar till att minska människors oro.

I motionen yrkas även att regeringen återkommer med förslag till system med offentliga utfrågningar och vetenskaplig medling. Utskottet biträder förslaget, vilket enligt utskottets mening skulle kunna utgöra ett verkningsfullt bidrag till att öka kunskapen om olika åtgärders inverkan på miljön. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion Jo799 yrkandena 1 och 21.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *miljöpolitikens inriktning m. m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i motion 1985/86:Jo799 yrkandena 1 och 21,

2. Internationella mässor m. m. samt en internationell miljökonferens (mom. 5 och 6)

JoU 1986/87:6

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "(5 och 6)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas mening. Förslaget om regeringsinitiativ till internationella teknik- och industrimässor skulle vara ägnat att stärka det svenska näringslivets satsningar på miljöförbättrande teknik och att föra ut denna på världsmarknaden. Det är enligt utskottets mening även angeläget att miljöpolitiken i vissa viktigare länder och regioner erhåller en skarpt bevakning från utlandsmyndigheternas sida.

dels den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "i frågan" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget. Sverige har en viktig tradition att fullfölja på den internationella miljövärdens område. Att Sverige står för värdskapet för nästa stora konferens på miljö- och naturresursområdet skulle enligt utskottets mening innebära ett naturligt nästa steg på denna väg.

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av dels yrkandena 5 och 6, dels yrkande 20 av motion Jo799.

dels utskottets hemställan under 5 och 6 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *internationella mässor m. m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1985/86:Jo799 yrkandena 5 och 6,

6. beträffande *en internationell miljökonferens*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1985/86:Jo799 yrkande 20,

3. Nordiskt miljösamarbete (mom. 8)

Jan Jennehag (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet får" och på s. 8 slutar med "anses påkallat" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas mening. Som påpekats i motionen efterlyste Nordiska rådet vid sin session i Reykjavik 1985 nordiska projekt för att utveckla en miljövänlig teknik som kan ge arbetstillfällen och dessutom exportmöjligheter på utomnordiska marknader. Hittills har inga insatser på miljöområdet kommit i fråga inom ramen för Nordiska Investeringsbankens nya låneordning. Enligt banken har inga projekt på området anmälts för finansiering. Bankens låneordning bör enligt utskottets mening användas till investeringar på miljöområdet, för att bl. a. utveckla miljövänlig teknik. Riksdagen bör med bifall till motionen uttala sig för samnordiskt arbete på miljöområdet, finansierat genom Nordiska investeringsbanken.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *nordiskt miljösamarbete*

att riksdagen bifaller motion 1985/86:Jo740,

4. Utbildning i miljövård m. m. (mom. 9)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "således icke" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om utbildningens betydelse för det fortsatta miljövårdsarbetet. Det är angeläget att en strategi tas fram för att förbättra och intensiviera utbildningen i miljövård. Riksdagen bör med bifall till motionen såvitt nu är i fråga begära att regeringen nu presenterar åtgärder för förbättring av utbildning i naturresurshushållning och miljövård.

dels utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *utbildning i miljövård m. m.*
att riksdagen bifaller motion 1985/86:Jo777 yrkande 9,

5. Miljöprovning av vägar m. m. (mom. 12 och 13)

Jan Jennehag (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "aviserade propositionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionärernas yrkanden om komplettering av miljöskyddslagen. Som framhålls i motion Jo775 är kravet att vägbyggnationer skall prövas enligt miljöskyddslagen principiellt viktigt. Regeringen bör enligt utskottets mening återkomma till riksdagen med förslag i enlighet med miljöskyddsutredningens förslag. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo766 och Jo775 yrkande 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet biträder även förslaget i motion Jo774 om att byggande av bensinstationer i tätorter bör underkastas provning enligt miljöskyddslagen. Riksdagen bör således begära en ändring av miljöskyddslagstiftningen även i detta hänseende.

dels utskottets hemställan under 12 och 13 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *miljöprovning av vägar m. m.*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1985/86:Jo766 och 1985/86:Jo775 yrkande 5,
13. beträffande *miljöprovning av bensinstationer*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1985/86:Jo774 yrkande 2.

6. Ekonomiska styrmedel (mom. 20)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp), Lennart Brunander (c) och Ivar Virgin (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Motionsyrkanden av" och på s. 14 slutar med "motionsyrkandena avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i de tre motionerna att ekonomiska styrmedel i större omfattning än hittills bör utnyttjas i miljöpolitiska frågor. Ekonomiska styrmedel kan – som framgår av motiveringen till resp. motioner – utformas på olika sätt.

För att minska miljöpåverkande utsläpp mer än vad som förutsätts i givna koncessioner kan miljöstimulanser genom t. ex. skattelindring användas. Sådana stimulanser har, vilket särskilt påpekats i motion Jo708 (m), utnyttjats på bilavgasområdet. De kan även utgå i form av avgifter enligt principen "förorenaren betalar", vilket framhållits i motion Jo738 (fp). De kan också utformas som ett skattepolitiskt instrument. För att förbättra miljön och hushållningen med naturresurserna kan skattebelastningen på miljöstörande resursanvändning öka. Detta bör, som framhålls i motion Jo799 (c) kunna innebära sänkt skatt på arbete. Enighet råder inom utskottet om att en förorenare icke skall kunna köpa sig fri från att vidta omfattande reningsåtgärder till skydd för miljön. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av ifrågavarande motionsyrkanden bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *ekonomiska styrmedel*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 2, 1985/86:Jo738 yrkande 28 och 1985/86:Jo799 yrkande 23.

1. En internationell luftvårdsfond (mom. 7)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp), Lennart Brunander (c) och Ivar Virgin (m) anför:

Målet med det internationella försurningsarbetet måste vara att inom ECE-konventionen arbeta för att långsiktigt säkerställa en frisk miljö i Europa. Detta kommer inte att nås med 30-procentiga minskningar av svavel- och kväveoxidutsläppen. Enligt gjorda beräkningar krävs åtaganden om en 80-procentig reduktion. Med dessa värden som grund bör den svenska regeringen ta initiativ till en europeisk plan för nedtrappning av utsläppen.

Riksdagen beslöt våren 1985 att uppmana regeringen att verka för en internationell luftvårdsfond. Medlen från fonden skulle kunna utgå till åtgärder som syftar till effektivare reningsmetoder, effektivare energianvändning och/eller övergång till mindre försurande energislag. Bidrag eller lån från fonden skulle göra det möjligt för ekonomiskt svaga länder att inom rimlig tid satsa på bättre rening och mindre försurande utsläpp.

Det åligger alltså den svenska regeringen att genom upprepade och enträgna framställningar till länder i Europa kräva reningsåtgärder för att minska de förorenande utsläppen och också skapa en opinion för en luftvårdsfond som kan fylla det syfte som riksdagen begärt. Några åtgärder från regeringens sida har ännu inte vidtagits för att få till stånd en luftvårdsfond. Detta är enligt vår mening anmärkningsvärt. I en diskussion om luftvårdsfonder under den allmänna debatten uttalade sig energi- och miljöministern på ett något negativt sätt. Detta i kombination med dröjsmålet i åtgärder från regeringen är oroande.

Många åtgärder som måste vidtas ur miljösynpunkt är på längre sikt lönsamma för dem som skall vidta åtgärderna. Detta understryker ytterligare vikten av en fond. Även om en åtgärd som sådan är lönsam krävs stora investeringar och härtill erfordras lån eller bidrag. Här kan fonden få stor och avgörande betydelse.

Vi utgår från att regeringen mot den bakgrund som redovisats mycket snart tar initiativ för att uppfylla kravet från riksdagsbeslutet från förra året.

2. Avgifter för prövning och tillsyn m. m. (mom. 18 och 19)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anför:

När den nya miljöskyddslagen beslutades av riksdagen 1981 förutsattes att ett avgiftssystem skulle utarbetas. Den socialdemokratiska regeringen har också sedan förelagt riksdagen ett sådant system. Det av regeringen framlagda förslaget avvek på väsentliga punkter från det förslag som naturvårdsverket utarbetat. Stark kritik framfördes mot regeringsförslaget från flera av länens naturvårdsenheter. Kritiken gick ut på att systemet skulle bli orättvist och dyrt, framför allt för mindre företag och föreningar. Centerpartiet motsatte sig förslaget och redovisade en annan lösning. Vi har också återkommit med ändringsförslag därefter.

Regeringen har nu utlovat en översyn av avgiftssystemen för prövning och tillsyn av miljöskyddslagen. Vi utgår från att detta även gäller täktavgifter. Mot denna bakgrund och med denna förklaring avvaktar vi regeringens förslag.

JoU 1986/87:6